

27. 5. 2004

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ochrana společníků při slučování akciových společností - část V.

Znalce můžeme označit za další prvek ochrany akcionářů účastnících se akciových společností na fúzi. Znalec pro fúzi musí být jmenován soudem. Znalec musí vykazovat znalost odborné stránky věci a splňovat podmínky kladené na něj zákonem. Soud může jmenovat dva znalce pro fúzi a to pro některé nebo všechny zúčastněné společnosti. Návrh na jmenování znalce pro fúzi podává představenstvo zúčastněné společnosti se souhlasem dozorčí rady. Znalcem pro fúzi může být jmenována i osoba, která provádí ocenění jmění podle § 69a odstavec 6 ObchZ.

Další složky ochrany společníků při sloučení akciových společností

V části I. až III. byly uvedeny stěžejní prvky ochrany akcionářů slučujících se společností. Vedle toho však můžeme nalézt některá další ustanovení, která lze považovat zcela nebo částečně za ustanovení sloužící ochraně akcionářů při fúzích.

Na prvním místě je třeba jmenovat zvláštní ustanovení o odpovědnosti za škodu. Členové představenstva a dozorčí rady zúčastněných společností a znalec nebo znalci pro fúzi, kteří zpracovali znaleckou zprávu pro tyto společnosti, odpovídají společně a nerozdílně za škodu, která vznikla porušením jejich povinností při sloučení, a to dle obecné úpravy náhrady škody v obchodním zákoníku. Odpovědná osoba se může zprostit odpovědnosti v případě, že prokáže jednání s péčí řádného hospodáře. Uplatnit právo na náhradu škody lze v pětileté promlčecí lhůtě. Tato lhůta počíná běžet od okamžiku, kdy se zápis sloučení do obchodního rejstříku stal účinný vůči třetím osobám. V situaci, kdy soud rozhodne o porušení povinnosti některého z výše uvedených subjektů, a o tom, že má plnit z titulu náhrady škody, tak je toto rozhodnutí pro odpovědné osoby co do přiznaného práva závazné i vůči ostatním oprávněným osobám.

Dále lze ochranu akcionářů spatřovat v ustanoveních, která stanoví zvláštní formu pro některé právní úkony, k nimž při fúzi dochází. Jedná se o formu notářského zápisu. Dle zákona je uložena povinnost pořídit notářský zápis o smlouvě o fúzi a o rozhodnutí valné hromady o fúzi. Vedle toho se notářský zápis vyžaduje také v případech, kdy se akcionáři vzdávají některých svých práv (na zprávy, na přezkum fúze, na dorovnání).

Znalce můžeme označit za další prvek ochrany akcionářů účastnících se akciových společností na fúzi. Znalec pro fúzi musí být jmenován soudem. Znalec musí vykazovat znalost odborné stránky věci a splňovat podmínky kladené na něj zákonem. Soud může jmenovat dva znalce pro fúzi a to pro některé nebo všechny zúčastněné společnosti. Návrh na jmenování znalce pro fúzi podává představenstvo zúčastněné společnosti se souhlasem dozorčí rady. Znalcem pro fúzi může být jmenována i osoba, která provádí ocenění jmění podle § 69a odstavec 6 ObchZ. Znalec pro fúzi má právo vyžadovat od zúčastněných společností, je ovládajících a jimi ovládaných osob všechny informace a písemnosti, které jsou potřebné ke zpracování znalecké zprávy o fúzi, a má právo provádět u těchto osob potřebná šetření.

Posledním zmíněným ochranným prvkem při sloučení je právo akcionáře uplatnit u soudu žalobu na neplatnost sloučení. Neplatností sloučení se rozumí jednak neplatnost smlouvy o fúzi a jednak neplatnost usnesení valné hromady o sloučení podle § 183 ObchZ ve vazbě na § 131 ObchZ.

Uplatnit lze toto právo pro rozpor s právními předpisy nebo stanovami, a podle § 220h odstavec 1, i pokud je v rozporu s návrhem smlouvy o fúzi. Není-li předmětné právo uplatněno do 3 měsíců od konání valné hromady, která rozhodovala o sloučení, nebyla-li řádně svolána, ode dne, kdy se oprávněná osoba mohla dovědět o konání valné hromady, nejdéle však do 1 roku od konání valné hromady, tak právo zaniká.

V případě, že je podán návrh na vyslovení neplatnosti smlouvy o fúzi, tak musí být návrh na zahájení řízení o neplatnosti smlouvy o fúzi spojen s návrhem na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, která rozhodovala o sloučení. Za uvedené situace nelze díky § 83 odstavec 2 občanského soudního řádu, aby další oprávněné osoby podávali nové návrhy, ale z těchto oprávněných osob se stanou vedlejší účastníci¹.

V ustanovení § 220h odstavec 2 a 3 jsou stanoveny příklady, kdy nevzniká právo podat návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady o sloučení ani smlouvy o fúzi, přestože došlo k porušení zákona. Tato problematika se jeví jako ne zcela jednoduše řešitelná, neboť možnost podat návrh na zahájení řízení nelze efektivně zakázat. Pokud by k takovému návrhu přece jen došlo, tak lze mít za to, že navrhovatel, tedy žalobce, nemůže mít ve věci úspěch².

V případě, že soud nevysloví neplatnost usnesení valné hromady o sloučení z důvodu, že byl pravomocně povolen zápis sloučení do obchodního rejstříku, tak mají oprávněné osoby do 3 měsíců ode dne, kdy nabylo právní moci usnesení o zamítnutí návrhu z důvodu, že bylo sloučení zapsáno do obchodního rejstříku, změnit předmět návrhu řízení na řízení dle § 220k (část II.) nebo na řízení o náhradu škody (nikoli i o přiměřené zadostiučinění podle § 131 odstavec 4 ObchZ), jestliže takové řízení, již neprobíhá.

Probíhá-li řízení o neplatnosti usnesení valné hromady, která rozhodovala o sloučení, nebo smlouvy o fúzi, a je-li důvod neplatnosti napravitelný novým usnesením valné hromady nebo uzavřením nové smlouvy o fúzi, tak je soud povinen poskytnout přiměřenou lhůtu pro uzavření nové smlouvy o fúzi nebo přijetí nového usnesení valné hromady.

Závazky, které vznikly od rozhodného dne sloučení do rozhodnutí soudu o neplatnosti smlouvy o fúzi nebo usnesení valné hromady o sloučení, jsou k tíži a ve prospěch nástupnické společnosti zavázány a oprávněny společně a nerozdílně všechny zúčastněné společnosti.

¹ Zima, P., K tzv. hromadným žalobám, Právní rozhledy, ročník 11, číslo 4, str. 178 a násl.

² Štenglová, I.in Obchodní zákoník, komentář, 6. vydání, C.H.Beck, Praha, 2001, str. 912

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Nová pravidla ICC pro rozhodčí řízení: Přehled klíčových změn účinných od 1. června 2026](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Nařízení prodeje jednotky jako ultima ratio ochrany práv ostatních vlastníků?](#)